

Neispravno utvrđeni tehnički podaci u saobraćajno-prometnim dozvolama

Spase Kelečević

inž. cestovnog saobraćaja, vještak saobraćajne struke za oblast utvrđivanja originalnosti broja šasije, motora i ostalih identifikacionih oznaka na vozilu, Banjaluka, Bosna i Hercegovina, kele3@teol.net

Rezime: Neispravno utvrđeni tehnički podaci, prilikom uvoza polovnih automobila, su uzrok izdavanja saobraćajno-prometnih dozvola sa nepotpunim i netačnim tehničkim podacima. Dugogodišnjim bavljenjem problematikom tehničkog pregleda i registracijom vozila došao sam do saznanja da utvrđeni i upisani tehnički podaci, u saobraćajno-prometnim dozvolama, predstavljaju skup netačnih i nepotpunih podataka i dodatnim vještačenjem se utvrđuju stvarni tehnički podaci.

Ključne riječi: datum prve registracije, identifikacioni broj vozila, broj šasije, tehnički pregled i homologacija vozila.

Datum prijema rada: 17. juli 2014.

Datum odobrenja rada: 22. novembar 2014.

1. UVOZ POLOVNIH AUTOMOBILA

Za uvoz vozila Carinarnice RS koriste „Uputstvo za utvrđivanje carinske osnovice“ u kojem su posebno obrađeni načini utvrđivanja osnovica za nova, a posebno za upotrebljavana vozila. U članu 11. za upotrebljavana motorna i priključna vozila, stoji:

„Kao polazni osnov za utvrđivanje cijene novog vozila uzima se datum proizvodnje vozila koje se carini, naznačen u vlasničkoj, odnosno u saobraćajnoj ispravi. Ukoliko datum proizvodnje nije naznačen u ispravi, kao taj datum se uzima datum prve registracije vozila. Procenat upotrebljivosti se utvrđuje prema datumu prve registracije“.

Ništa nije sporno i sve je jasno definisano, kad je u pitanju osnov za carinjenje vozila. **Sporna je činjenica da nadležna carinarnica u carinska dokumenta „datum prve registracije“ upisuje kao „godinu proizvodnje“.** Ovo je ključni momenat od kojeg zavisi izdavanje saobraćajnih dokumenata sa ispravnim tehničkim podacima. Datum proizvodnje može utvrditi samo proizvođač ili ovlašteni zastupnik, koji može ući u bazu podataka. U dokumentima koja prate upotrebljavana vozila uvezena iz EU, nema godine proizvodnje, nego postoji servisna knjižica u kojoj se upisuje datum prodaje te vlasnička knjižica i saobraćajna dozvola sa datumom prve registracije.

Iz navedenog može se zaključiti da carinski radnici kod carinjenja vozila posebnu pažnju posvećuju pratećim dokumentima, što je i normalno, a po automatizmu „datum prve registracije“ upisuju kao „godinu proizvodnje“. Cari-

niku je najvažnije da je pravilno utvrdio osnovicu za naplatu dažbina, a godinu proizvodnje ne treba ni provjeravati, jer je postupio u skladu sa uputstvom.

Međutim, poistovjećivanjem dva različita tehnička podatka, dovelo je do toga da su mnogi putnički automobili podmlađeni, najčešće od jedne do dvije godine starosti. Ja sam, u svom radu, pronašao i četiri godine podmlađeni automobil. Evo jednog primjera kako je predmetni automobil podmlađen za jednu godinu starosti:

Definition der Felder:	
Feld	Bezeichnung
B	Datum der Erstzulassung des Fahrzeugs
D.1	Marke
D.2	Typ/Variante/Version

B	06.06.2005	2.1	0603	2.2	742002	6
J	01	4	0200			
E	WVWZZZ1KZ4W1			28170	3	8

B Datum der Erstzulassung das Fahrzeugs
Datum prve registracije 06.06.2005.

Ulaskom u bazu podataka utvrdio sam sljedeće podatke:

Produktionsdatum: datum proizvodnje 2004-04-15.
Auslieferungsdatum: datum isporuke 2005-06-23.

Fahrzeugdaten			
Marke:	V	Fahrzeugidentnr.:	WVWZZZ1KZ4W1281XX
Modelljahr:	2004	Beschreibung:	GOLF 2,0 SDI TREND 55 5F
Verkaufstyp:	1K1001	Produktionsdatum:	2004-04-15
MKB:	BDK	Auslieferungsdatum:	2005-06-23
GKB:	HHN	Typgenehmigungsnummer:	

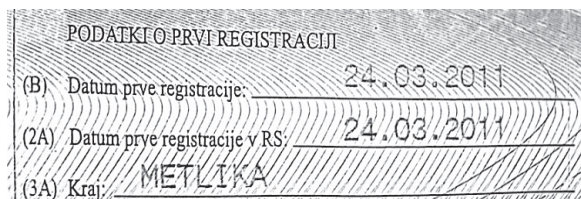
Iz navedenog primjera može se utvrditi da je predmetni automobil proizveden 15.04.2004. godine, ali „živi“ od 06.06.2005. godine, ako se tako može reći za automobil, kada je prvi put registrovan.

S obzirom da je carinski radnik, u carinska dokumenta upisao 2005. godinu proizvodnje, nadležna policijska uprava izdaje vlasničku knjižicu i saobraćajnu dozvolu sa pogrešno utvrđenom godinom proizvodnje i uništenim datumom prve registracije.

Propusti su stvoreni prilikom carinjenja vozila i u nadležnosti su Uprave za indirektno oporezivanje BiH.

Datum prve registracije, upisan u našim saobraćajnim dozvolama, ne predstavlja tehnički podatak, nego administrativni, koji pokazuje datum prve registracije kod naših policijskih uprava.

Evo primjera, kako je to stručno riješeno u Republici Sloveniji:

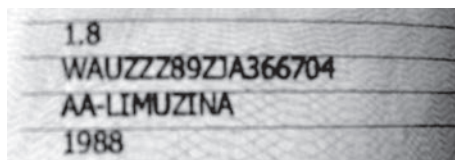
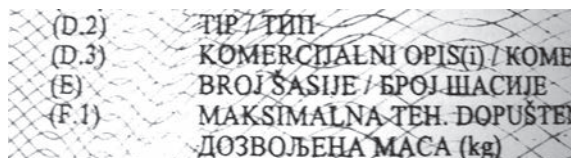
Iz navedenog primjera se može zaključiti da tehnički podatak o prvoj registraciji mora da prati automobil od momenta prve registracije do momenta uništenja. Promjena država, u eksploataciji automobila, ne dozvoljava promjenu tehničkog podatka.

Ovo potvrđuje moju tvrdnju da datum prve registracije, koji se vodi u našim saobraćajnim dozvolama, ne predstavlja tehnički podatak, nego administrativni podatak.

2. IDENTIFIKACIONI BROJ VOZILA (VIN)

U prvoj polovini devedesetih godina svi proizvođači automobila su svoju proizvodnju uskladili sa Međunarodnim standardom ISO 3779 iz 1983. godine. Država BiH je 2002. godine, ovaj standard usvojila kao bosanskohercegovački standard pod nazivom BAS ISO 3779 i primjenjuje se na sva motorna i priključna vozila, motocikle i mopede koji su definisani standardom ISO 3833. U Pravilniku o registrovanju vozila iz 2009. godine u članu 26, je definisan oblik i sadržaj saobraćajne dozvole. U prilogu broj 1, u identifikacionim podacima vozila, navedeni su sljedeći podaci: vrsta vozila, marka, tip, broj šasije, broj motora, registarski broj itd.

Da to vidimo na sljedećem primjeru:

Smatram da je u Pravilniku napravljena greška, jer bi se pod stavkom (E), ukoliko je usvojen Standard ISO 3779, trebao nalaziti identifikacioni broj vozila (VIN), a ne broj šasije. Proizvođači automobila

već 1980. godine proizvode automobile sa VIN-om od sedamnaest oznaka. Posljednji dio VIN-a (VIS), koji se sastoji od osam oznaka, predstavlja identifikacioni dio i posljednje četiri oznake moraju biti brojevi, jer predstavljaju broj šasije. Pojedini proizvođači, za broj šasije, koriste pet, šest, pa i svih osam oznaka. Znači, da se broj šasije nalazi u VIN-u, a broj šasije ne sadrži VIN.

Prema tome, sasvim je normalno da se ovi pojmovi ne mogu poistovjećivati. Kad se malo bolje uđe u analizu ovog standarda, odmah se može zapaziti da sadržina i struktura daje puno više tehničkih podataka, koji se ne mogu naći u broju šasije. Evo informacija koje daje VIN:

WMI (prve tri oznake): predstavljaju međ. identifikacionu oznaku finalnog proizvođača,

VDS (drugi šest oznaka): daju informacije koje opisuju karakteristike vozila, i

VIS (posljednjih osam oznaka): prva oznaka najčešće daje informaciju o godini modela ili godini proizvodnje, druga oznaka daje informaciju o mjestu proizvodnje, a ostale oznake se najčešće koriste za broj šasije.

(Kelečević S., Identifikacija putničkih automobila, AMS Republike Srpske, Banja Luka, 2001).

Da vidimo, na sljedećem primjeru, da li fabrika „Volkswagen“, jedan od svjetskih proizvođača automobila, koristi „VIN“, kada u zvaničnu dokumentaciju upisuje identifikacioni broj vozila:

Fahrzeugdaten			
Marke:	V	Fahrzeugidentnr.:	WVWZZZ1KZ4W1281XX
Modelljahr:	2004	Beschreibung:	GOLF 2,0 SDI TREND 55 5F
Verkaufstyp:	1K1001	Produktionsdatum:	2004-04-15
MKB:	BDK	Auslieferungsdatum:	2005-06-23
GKB:	HHN	Typgenehmigungsnummer:	

Fahreug + ident + nr = VIN:

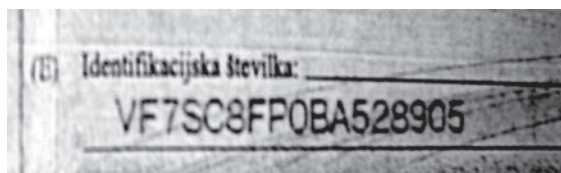
Vozilo + identifikacija + broj = VIN:

Spase Kelečević:

Neispravno utvrđeni tehnički podaci u saobraćajno-prometnim dozvolama

Iz navedenog primjera se lako može utvrditi da ovaj proizvođač automobila, isključivo koristi identifikacioni broj vozila.

Nije loše, da gore navedeno, potvrdim još jednim primjerom iz Republike Slovenije:

I ovaj primjer pokazuje da se termin „broj šasije“, u javnim dokumentima, više ne koristi, već identifikacioni broj vozila.

3. REGISTRACIJA PUTNIČKIH I TERETNIH AUTOMOBILA

Odmah u naslovu dođoh u sukob sa „Zakonom o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini“, zato što u navedenom zakonu nije definisan pojam „automobil“. U „Pravilniku o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju vozila, o uređajima i opremi koju moraju da imaju vozila i o osnovnim uslovima koje moraju da ispunjavaju uređaji i oprema u saobraćaju na putevima“, u članu 3. i 4. je tačno navedeno šta se podrazumijeva pod uređajima i opremom na motornim i priključnim vozilima u saobraćaju na putevima BiH. Ni u jednom članu ovog pravilnika nije rečeno koji uređaji i oprema se odnose na putničke automobile, a koji na teretna vozila.

U ZOBS, za motorno vozilo piše: „Motorno vozilo je vozilo koje se pokreće snagom sopstvenog motora i koje je prvenstveno namijenjeno za prevoz lica ili tereta na putevima, ili vuču priključnog vozila, osim vozila koja se kreću po šinama i pomoćnih pješačkih sredstava“. (Zbirka propisa – Tehnički pregledi, homologacija i sertifikacija vozila, AD „eib INTERNATIONALE – centar za motorna vozila, str. 11)

To znači, da su gore navedeni uređaji i oprema, nerazdvojivi i pripadaju grupi motornih vozila koja se kreću snagom sopstvenog motora. Pa zar se onda za automobil ne može reći sljedeće: **automobil je drumsko-cestovno-putno motorno vozilo sa najmanje četiri točka i više tragova, koje se pokreće snagom sopstvenog motora i koje je prvenstveno namijenjeno za prevoz lica ili tereta na putevima, ili vuču priključnog vozila.**

Kod registracije teretnih i putničkih automobila, za „tip“, uglavnom se koriste homologa-cijske oznake, koje mogu biti oznake VDS-a, a sastavni su dio VIN-a, a ne broja šasije. Ni dobar poznavalac, na osnovu ovih oznaka, ne može utvrditi tip automobila, bez korištenja stručne literature, kao što se može uočiti na sljedećim primjerima:

	Podaci iz saobraćajne dozvole	Prema standardu BAS ISO 3833, broj 3.1.3.1
Vrsta vozila	putničko	Putnički automobil
Marka vozila	rover 400 4 dr-	rover
Tip vozila	416 Si TL 45 door	RT
Boja vozila	metalik zelena	metalik zelena
Broj šasije	SARRTSWZSWD..	VIN: SARRTSWZSWD...
Broj motora	16K4FK80839981*	0839981
Model vozila	nema	416
Oblik karoserije	limuzina	limuzina

*Broj motora upisan sa identifikacionom oznakom motora i to pogrešno.

	Podaci iz saobraćajne dozvole	Prema standardu BAS ISO 3833, broj 3.1.3.1
Vrsta vozila	Teretno vozilo	Teretno vozilo
Marka vozila	MAN	MAN
Tip vozila	nutzfahrzeuge	M06
Boja vozila	bijela	bijela
Broj šasije	WMAM065980 Y023885	VIN: WMAM065980 Y023885
Broj motora	17881145085211	17881145085211
Model vozila	M06	Model: 25.262 EURO II
Oblik karoserije	Cisterna za gas	Cisterna za gas

Za potpunu identifikaciju automobila potrebno je utvrditi „nivo opreme“, koje se najčešće iskazuje slovima: L, CL, SX, GL, GLS, a u novije vrijeme riječima: basis, classic, comfort, elegance, trendline, comfortline, highline itd.

Homologacijske oznake, za utvrđivanje tipa automobila, su samo jedan od podataka za identifikaciju, koji se traže od kontrolora tehničkih pregleda vozila.

Moram da upozorim na još jedan važan tehnički podatak, koji je potpuno zanemaren kod tehničkog pregleda teretnih automobila istog modela, sa više osovinskih razmaka i prenosom snage na više osovina. Pravilno bi bilo da se navede, pored modela, ukupna masa, snaga motora (KS), osovinski razmak (u metrima) i broj vučnih osovina, kao na sljedećem primjeru:

Mercedes 2228 4.1 6x4

Najčešće se, za nosivost, u saobraćajnim dozvolama upisuje prvi podatak iz kataloga, bez prethodnog utvrđivanja osovinskog razmaka.

Iz gore navedenih primjera proizilazi da se na osnovu podataka iz saobraćajne dozvole, ne može dobiti potpuna

slika automobila, bez dodatne identifikacije. Potpuna identifikacija se može izvršiti korištenjem „Kataloga cijena motornih vozila“ .

(Katalog cijena motornih vozila, AD „eib INTERNATIONALE – centar za motorna vozila)

Incorrect Identification Data in Vehicle Registration Documents

Spase Kelečević

Abstract: Erronously determined technical data, upon import of second-hand vehicles result in vehicle registration documents with imprecise and inaccurate technical data. Several years of experience in vehicle inspection and registration have lead me to believe that technical data that has been determined and typed in vehicle registration documents provide a set of incorrect and unreliable information, which can only be verified with additional certification.

Keywords: date of first registration, vehicle identification number (VIN), chassis number, vehicle inspection and homology with regulations.